

ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИКІВ ЦИФРОВИМИ ЗАСОБАМИ

Василь Володимирович КОРНІЄНКО,

*канд. юрид. наук, доцент кафедри криміналістики,
судової експертології та домедичної підготовки
факультету №1 Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0002-7682-1281>*

Максим Олександрович Ніколенко,

*курсант факультету №1 Харківського
національного університету внутрішніх справ*

Незаконний обіг наркотиків не має національних кордонів і представляє собою найприбутковіший від світового бізнесу. Заборонені препарати або їх сировини різними способами потрапляють із країни в країну, розширюючи канали збуту. «Господарі» такого виду бізнесу заводять потужні зв'язки із контролюючими та правоохоронними органами, зводячи нанівець суспільні компанії щодо протидії наркотизації населення. Злочинні організації завдяки надприбуткам, які забезпечує масштабна торгівля наркотиками, мають можливість впливати на політику та економіку, починаючи від міст до окремих країн та регіонів. Оцінюючи масштаби незаконного обігу наркотиків, у доповіді Управління ООН з наркотиків і злочинності (УНЗ ООН), що опублікована у Відні у 2019 році, вказано про наступне: «Удосконалені дослідження і більш точні дані показали, що несприятливі наслідки вживання наркотиків для здоров'я є більш серйозними і широко поширеними, ніж вважалося раніше. Згідно з останньою статистикою близько 36 мільйонів чоловік у всьому світі страждають від розладів, пов'язаних з вживанням наркотиків і потребують лікування та 275 мільйонів людей у всьому світі хоч раз їх вживали». [1].

Зважаючи на транснаціональний характер наркобізнесу, навіть країнам із жорсткою політикою не вдається повністю вирішити проблеми наркоманії та незаконного обігу наркотиків. Мова йде про Малайзію, Іран, Пакистан, Китай та ін., де передбачена відповідальність аж до смертної кари. У США, Великобританії та Франції, наприклад, притаманним є те, що найбільш радикальні заходи не вживаються, але державними органами здійснюється жорсткий контроль за обігом будь-яких видів наркотичних засобів. Там постійно вдосконалюють технологічне оснащення прикордонних установ, особливо з боку Колумбійської та Мексиканської границі. Влада намагається більше використовувати біометричні системи розпізнавання особистості, сканування вантажу та товарів, підвищувати рівень кваліфікації прикордонників і слідчих. За останні десять років там кількість наркоспоживачів скоротилася вдвічі [2, с. 32-36].

Вважається, що для України шлях жорсткої політики стосовно осіб, причетних до протиправної діяльності з наркотичними засобами, є малоприменим. Масштаби проблеми не дозволяють у боротьбі з розповсюдженням наркотиків ефективно використовувати силові методи і розглядати їх як винят-

ковий спосіб вирішення проблеми. За неофіційними даними в Україні залежними від наркотиків є понад 500 тис. осіб. Багато з них зареєстровані як учасники замісної терапії, але ж є чимало тих, хто добуває чергову дозу наркотику злочинним шляхом. Змінюються і способи розповсюдження заборонених речовин. Збувачі наркотиків в Україні усе більше використовують технології Інтернет-торгівлі. Мова йде про анонімні канали месенджерів та веб-сторінок, що унеможливають зустріч продавця та покупця нелегальних препаратів. Окремо слід виділити програму «Colibri». Вона дозволяє користувачам створювати до 100 аккаунтів на один номер телефона, тоді коли інші месенджери дозволяють реєструвати аккаунт на один номер телефона. Окремі фахівці оцінюють Колібрі програмою, що здатна надто швидко розповсюджувати рекламу наркотичних сайтів та каналів, охоплюючи широкий діапазон користувачів.

Ефективна протидія таким способам можлива лише адекватними засобами інтернет моніторингу, аналізу даних, блокуванням програм та створення ботів, які будуть в автоматичному режимі вести пошук підозріло активних аккаунтів, сайтів та каналів і блокувати їх. Дуже позитивним досвідом є створення в Харківському національному університеті внутрішніх справ чат-боту «Стоп наркотик», який діє на платформі Телеграм. Основна ідея полягає у пошуку та систематизації інформації від користувачів стосовно незаконного розповсюдження наркотиків. Користувачі бота майже щодня допомагають у блокуванні «наркокрамниць». Наразі бот налічує близько 15 тисяч небайдужих осіб, кількість яких зростає. Курсанти університету, виконуючи так званий кібер-патруль просторами Інтернету, допомагають працівникам поліції відстежувати та реагувати на рекламу заборонених препаратів, місця їх розповсюдження та пошуку причетних осіб. Ще однією функцією даного бота є онлайн-карта, на якій відмічаються райони міста, веб-адреси, на які звернено увагу, або які попали в орбіту розслідувань поліції.

Як відомо, наркотики – це насамперед, проблема молоді, оскільки вік втягнення у наркоманію відбувається у юнацькому віці, від 15 до 20 років. І саме вони є найбільш активними користувачами Інтернету, швидко адаптуючись до стрімкого розвитку його можливостей. Тому цікаві ініціативи молоді щодо цифрових засобів протидії наркозлочинам, на наш погляд, потрібно всіляко підтримувати та розвивати. З іншого боку окремої уваги заслуговує взаємодія з населенням та громадськістю у сфері протидії незаконному обігу наркотиків, проведення широкомасштабної профілактичної роботи серед населення, особливо юнацького віку. Як зазначалося, вони найбільш вразливі до спокуси спробувати наркотик, нерозуміючи важких наслідків. Інформаційна кампанія проти наркотиків повинна виробити міцний внутрішній імунітет у молоді на неприпустимість їх вживання та нетерпимість до фактів незаконного збуту.

Список використаних джерел:

1. Всемирный доклад о наркотиках Управления ООН по наркотикам и преступности за 2021 год. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/wdr2021.html> (дата звернення 25.06.2021)
2. Погорецький М.А. Агентурна робота федеральних правоохоронних органів США у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів. *Юридичний радник*. – 2017. – № 5 (19). С. 101-105.